

De Profeet Daniël

Tweegesprek tussen Gert van de Weerd en Henk Schouten

Aflevering 2: Daniël 1 en 2:1-30

Bijbelvertaling uit: Weerd, De Profeet Daniël

Wie was Daniël

De naam betekent: God is mijn rechter. Daniël was van Koninklijke bloede. Hij werd op een leeftijd van 16-18 jaar als gijzelaar meegevoerd naar Babel, in het derde regeringsjaar van Koning Jojakim, kort nadat deze Jeruzalem overgegeven had aan de Babyloniërs onder bevel van koning Nebukadnezar.

De politieke toestand

In 609 voor Christus was Israël door Egypte verslagen, waarbij koning Josia de dood vond. Sindsdien was het een vazal van Egypte. Farao Necho trok met het Egyptische leger verder naar het noorden en stuitte op de Babyloniërs. Koning Nabopolassar stuurde zijn zoon Nebukadnezar met een groot leger hem tegemoet. In Karchemis kwam het tot een treffen en werden de Egyptenaren verpletterend verslagen. Daarop trok Nebukadnezar snel naar het zuiden. Het koninkrijk Juda pleegde nauwelijks verzet en gaf zich in 605 voor Christus over. Zo werd Juda vazal van Babel. Om de trouw van de nieuwe 'bondgenoot' te verzekeren, nam Nebukadnezar een aantal gijzelaars mee. Onder hen Daniël.

Lezen: vers 3-5 / Nebukadnezar, Een verstandige Koning

Daniël 1 geeft ons inzicht in de wijze waarop koning Nebukadnezar zijn rijk bestuurde. Hoewel hij een absoluut vorst was, een dictator, die veel leed over vijandelijke volken bracht, was hij tevens een zeer verstandig bestuurder. De zinloze wreedheid, die de koningen van het Assyrische rijk kenmerkte, werd bij hem zelden gevonden. Hij kon buitengewoon grootmoedig zijn als dat het welzijn van het rijk diende.

Koning Nebukadnezar koos zijn hoogste ambtenaren niet op basis van afkomst of rijkdom, maar selecteerde hen op geschiktheid en betrouwbaarheid. Dat was hoogst ongewoon in die tijd. Om zich van voldoende talent te voorzien, rekruteerde hij tevens veelbelovende jonge mensen uit de hoogste kringen van de vazalstaten van zijn uitgestrekte rijk. Deze jongelui werden in feite gegijzeld en onder dwang meegevoerd. Toch werden de gijzelaars zeer goed behandeld. Ze werden tevens op de staatsuniversiteit van Babel geplaatst, waar zij een gespecialiseerde academische opleiding ontvingen. Pas nadat ze met succes examen hadden afgelegd, traden ze toe tot het hooggekwalificeerde ambtenarenkorps van de koning. Het resultaat was er ook naar. Het Babylonische rijk werd machtiger dan ooit en bereikte een glorie die tot op de huidige dag grote indruk maakt. De majestueuze bouwwerken die Babel

sierden (de hangende tuinen) worden nog steeds als een wereldwonder gezien en de wetenschappelijke prestaties van de Babyloniërs verbazen ons tot op de huidige dag.

Vers 6-7: Daniël en zijn vrienden krijgen nieuwe namen

Daniël wordt met drie andere Joodse gijzelaars van hoge afkomst, Hananja, Misaël en Azarja, in het paleis van koning Nebukadnezar ondergebracht. Naar goed Babylonische gebruik kregen zij nieuwe namen. Daniël werd Beltsazar genoemd. Zijn drie vrienden kregen de namen Sadrach, Mesach en Abed-Nego (vers 6 en 7).

Vers 8-9: Daniël weigert het Koninklijke voedsel

Daniël en zijn vrienden worden gehuisvest in het Koninklijke paleis en eten daarom mee van de

Koninklijke tafel. Dat was voedsel, dat aan de goden van Babel was opgedragen en zelfs offervlees

bevatte. Het was Joden verboden dergelijk voedsel te eten, want daarmee zou Daniël zich verontreinigen. Zo jong als hij was, toont Daniël zich een opmerkelijk principieel mens. Hij verzoekt het hoofd huishoudelijke dienst hem voedsel te geven, dat niet verontreinigd is. Zeg maar: koosjer (zie: vers 8-16).

Vers 10-14: Een fraai staaltje ambtelijk gekonkel

Uit vers 10 blijkt, dat de hoofdambtenaar aanvankelijk weigert aan het verzoek van Daniël te voldoen, hoewel ... Vers 11 geeft ons de indruk, dat deze ambtenaar Daniël een ongewone uitweg biedt. Want wat in deze verzen beschreven wordt, is in feite een fraai staaltje van ambtelijk gekonkel. De hoofdambtenaar wil enerzijds geen risico lopen, maar toch Daniël ter wille zijn. Om dat doel te bereiken stelt hij een lagere ambtenaar aan over Daniël, Hananja, Misaël en Azarja (vers 11). Deze krijgt kennelijk het inofficiële advies Daniëls instructies op te volgen. Loopt het verkeerd af en komt het uit dan krijgt zo de lagere ambtenaar de schuld. Is de ingreep succesvol, dat strijkt de hoofdambtenaar de eer op. Er wordt geen reden gegeven waarom hij Daniël ter wille is. Maar, het ligt voor de hand dat hier sprake is van goddelijk ingrijpen, zoals ook uit vers 9 blijkt.

Vers 15-16: De standvastigheid van Daniël wordt beloond

Het nieuwe dieet werkt. Niet omdat het voedsel zo veel gezonder zou zijn. Dan gaan we voorbij aan de kennis van de Chaldeeën die beslist wel wisten wat een gezond dieet was. Maar, omdat de Almachtige het voedsel zegent.

Zoals reeds in vers 14 gesteld, wordt hier een nadrukkelijk gegeven opdracht van de koning genegeerd. Niet voor enige dagen, maar voor een periode van liefst drie jaar, namelijk de periode van de opleiding van Daniël en zijn vrienden aan de universiteit. De kans op ontdekking was dus vrijwel 100 % en de uitvoerbaarheid zonder medewerking van koning

Nebukadnezar nihil. Dat het toch gebeurt en kennelijk verborgen blijft kan alleen verklaard worden indien we meewegen, dat de God zelf de regisseur is.

In dit vers lezen we ook, wat de 'beloning' van de lagere ambtenaar was. Dat was het (ongetwijfeld kostbare) uitgelezen voedsel en uiteraard ook de wijn, die men dronk, die de bewaker dagelijks wegnam. Daarvoor in de plaats gaf hij goedkope groente. Het ligt daarom voor de hand, dat het dure voedsel en de Koninklijke wijn hem een aardige extra bron van inkomsten opgeleverde.

Lezen vers 17-19: Cum laude geslaagd

Als de opleiding aan de staatsuniversiteit ten einde is, volgt een examen in tegenwoordigheid van de koning. De vier studenten maken een geweldige indruk. Dat bewerkte de zegen van God. De grondtekst spreekt zelfs van *kennis en inzicht in alle literatuur en wetenschap* (vers 17). Aan het eind van het examen blijkt, dat alle vier cum laude geslaagd zijn (vers 19). Als beloning ontvangen ze hoge functies in dienst van koning Nebukadnezar. Eén van de vier krijgt nog een extra zegen van God en dat is Daniël. Hij ontvangt *inzicht in allerlei visioenen en dromen* (vers 17b).

Vers 20 en 21: Daniël gepromoveerd tot raadgever van de koning

Al snel komt koning Nebukadnezar tot de ontdekking, dat hij met de vier vrienden briljante mensen in dienst genomen heeft. Dat doet de koning besluiten Daniël en zijn drie vrienden tot zijn persoonlijke adviseurs te benoemen. Zeg maar een denktank voor de regering van Babel. Vers 20 zegt het zo:

In alle zaken waar het aankomt op een wijs inzicht, waarover de koning hen ondervroeg, vond hij hen tienmaal beter dan alle magiërs en bezweerders die er in heel zijn koninkrijk waren.

Vers 21: Een lange loopbaan

Hoofdstuk 1 sluit met de mededeling, dat Daniël aan het hof bleef tot het eerste jaar van Koning Kores.

Dat was in 538 voor Christus. Toen was Daniël ruim 80 jaar oud; een dienstverband van ruim 60 jaar.

Volgens sommige joodse bronnen werd Daniël ruim 100 jaar oud. De locale traditie leert dat hij werd begraven aan de oevers van de Tigris, in de omgeving van Susan. Volgens andere joodse bronnen keerde de profeet op het eind van zijn leven terug naar het Heilige Land en stierf daar.

Daniël 2:1-30 De Droom van Koning Nebukadnezar

Daniël 2:1-5 Nebukadnezar vergeet een Droom

Als Daniël en zijn vrienden de studie aan de Koninklijke universiteit van Babel bijna afgerond hebben, krijgt koning Nebukadnezar een droom, die hem helemaal van zijn stuk brengt. Het is nog heel vroeg in de ochtend, als de koning de belangrijkste geleerden van Babel bijeen roept en hij heeft een onmogelijke opdracht: vers 3. De koning is de droom kennelijk vergeten of een deel daarvan. Hij is ervan overtuigd, dat de droom heel belangrijk is, dus eist hij niet alleen uitleg, maar ook een verslag van zijn droom. Zijn eis gaat vergezeld van een vreselijke bedreiging: vers 5.

De geleerden staan met de rug tegen de muur. Ze kennen de droom niet en beseffen, dat hun leven op het spel staat. Dus, bij gebrek aan alternatief, durven ze de koning tegen te spreken. En zo ontstaat een twistgesprek tussen de koning en de geleerden.

Daniël 2:6-11 De koning ontploft van woede

Het was gevaarlijk om een koning van de statuur van Nebukadnezar tegen te spreken; zo ook nu. De koning ontploft van woede en spreekt het doodvonnis uit over alle geleerden van Babel; vers 12. Arioch, de commandant van de lijfwacht, wordt met de opdracht belast.

Daniël 2:15-24 Daniël en zijn vrienden ter dood veroordeeld

Ook Daniël en zijn drie vrienden behoorden tot de klasse van geleerden, dus ook zij vielen onder het vonnis van koning Nebukadnezar. Toen zij van het bevel van de koning hoorde, ging Daniël ijlings naar Arioch; vers 15. Hij vraagt hem toegang tot de koning.

Het optreden van Daniël getuigt van grote moed. Je moet het maar durven om brutaalweg het paleis van de koning binnen te gaan, die zojuist een bevel tot executie heeft ondertekend, waar hijzelf bij inbegrepen is. En dan uitgerend ook nog onder de ogen van de generaal die bezig is dat bevel uit te voeren.

Het is niet waarschijnlijk, dat Daniël de koning zelf te spreken kreeg. Dat staat er ook niet. *Alle dienaren van de koning wisten, dat indien enig man of vrouw in de nabijheid van de koning komt, zonder te zijn geroepen, er slechts één wetsgang is: allen worden ter dood gebracht* (Collins).

Het is dus aannemelijk, dat Daniël een hoge ambtenaar heeft aangesproken, mogelijk Aspenaz, de overste van de hovelingen waarmee hij zulke goede betrekkingen had. Het verzoek van Daniël is op zich sensationeel van inhoud, hij stelt niet alleen de droom te kunnen vertellen, maar ook de betekenis daarvan te weten.

Daniël vraagt om uitstel, zodat hij zich voor kan bereiden. De koning staat hem dat toe. Daniël gaat naar huis en brengt heel het gebeuren in gebed bij God. Die geeft hem de droom en de uitleg in een nachtvisioen. Wellicht zette Daniël alles op papier, om zo goed voorbereid voor de dag te kunnen komen.

Daniël 2:25-30 God openbaart zijn Raad aan een Heiden!

Arioch introduceert nogmaals Daniël bij de koning. Hij maakt van de gelegenheid gebruik om zijn rol op te blazen; vers 25: *Ik heb onder de ballingen uit Juda een man gevonden, die de koning de uitleg zal laten weten.*

Als Daniël begint te spreken geeft hij eerst God alle eer.

Het is opmerkelijk, dat God de droom, die een belangrijk deel van de toekomst ontsluit, aan een heiden geeft; koning Nebukadnezar. Die daad staat symbool voor de verandering, die in de Raad Gods heeft plaatsgevonden. Het volk Israël is tijdelijk ter zijde gesteld; de tijd van de heidenen is angebroken.

Daniël 1:1-21

Herstelde Staten Vertaling

- ¹ In het derde jaar van de regering van Jojakim, de koning van Juda, kwam Nebukadnezar, de koning van Babel, naar Jeruzalem en belegerde het.
- ² En de Heere gaf Jojakim, de koning van Juda, in zijn hand, en een deel van de voorwerpen van het huis van God. Hij bracht die naar het land Sinear, naar het huis van zijn god. Hij bracht de voorwerpen naar de schatkamer van zijn god.
- ³ Toen beval de koning aan Aspenaz, het hoofd van zijn hovelingen, dat hij enigen van de Israëlieten moest laten komen, namelijk uit het koninklijk geslacht en uit de edelen,
- ⁴ jongemannen zonder enig gebrek, knap van uiterlijk, bedreven in alle wijsheid, ervaren in wetenschap, helder van verstand, en die in staat waren dienst te doen in het paleis van de koning, en dat men hen moest onderwijzen in de geschriften en de taal van de Chaldeeën.
- ⁵ De koning nu stelde een dagelijkse hoeveelheid van de gerechten van de koning voor hen vast, en van de wijn die hij dronk, om hen in drie jaar zo op te voeden dat zij aan het einde daarvan in dienst konden treden van de koning.
- ⁶ Onder hen waren uit de Judeeërs: Daniël, Hananja, Misaël en Azarja.
- ⁷ Het hoofd van de hovelingen gaf hun andere namen. Daniël noemde hij Beltsazar, Hananja Sadrach, Misaël Mesach en Azarja Abed-Nego.
- ⁸ Daniël nu nam zich in zijn hart voor zich niet te besmetten met de gerechten van de koning of met de wijn die hij dronk. Daarom verzocht hij het hoofd van de hovelingen of hij zich niet zou hoeven te verontreinigen.
- ⁹ God gaf Daniël genade en barmhartigheid bij het hoofd van de hovelingen.
- ¹⁰ Want het hoofd van de hovelingen zei tegen Daniël: Ik ben bevreesd voor mijn heer de koning, die eten en uw drinken heeft vastgesteld. Want waarom zou hij zien dat uw gezichten er slechter uitzien dan die van de andere jongemannen van uw groep? U zou bij de koning mijn hoofd met schuld beladen.
- ¹¹ Toen zei Daniël tegen de kamerheer die het hoofd van de hovelingen had aangesteld over Daniël, Hananja, Misaël en Azarja:
- ¹² Stel uw dienaren toch tien dagen op de proef, en laat men ons plantaardig voedsel geven, zodat wij dat eten, en water, zodat we dat drinken.
- ¹³ En laat dan in uw tegenwoordigheid ons uiterlijk en het uiterlijk van de andere jongemannen, die de gerechten van de koning eten, gezien worden, en doe dan met uw dienaren naar wat u ziet.
- ¹⁴ Hij luisterde naar hen in deze zaak. Tien dagen stelde hij hen op de proef.
- ¹⁵ Aan het einde van die tien dagen zag men dat hun uiterlijk knapper was, en zagen zij er gezonder uit dan al de jongemannen die van de gerechten van de koning aten.
- ¹⁶ Toen gebeurde het dat de kamerheer hun gerechten, en de wijn die zij moesten drinken, wegnam en dat hij hun plantaardig voedsel gaf.
- ¹⁷ Aan deze vier jongemannen nu gaf God kennis en verstand van allerlei geschriften, en wijsheid, en Daniël gaf Hij inzicht in allerlei visioenen en dromen.
- ¹⁸ Aan het einde van de dagen waarvan de koning had gezegd dat men hen moest laten komen, liet het hoofd van de hovelingen hen bij koning Nebukadnezar komen.
- ¹⁹ De koning sprak met hen. Maar onder hen allen werd niemand gevonden als Daniël, Hananja, Misaël en Azarja. Zij traden in dienst van de koning.
- ²⁰ In alle zaken waar het aankomt op een wijs inzicht, waarover de koning hen ondervroeg, vond hij hen tienmaal beter dan alle magiërs en bezweerders die er in heel zijn koninkrijk waren.
- ²¹ En Daniël bleef tot het eerste jaar van koning Kores.

Daniël 1:1-21

Vertaling: Gert A. van de Weerd

¹ In het derde jaar van de regering van koning Jojakim, koning van Juda, verscheen Nebukadnezar, koning van Babel, voor Jeruzalem en belegerde het.

² De Heer gaf Jojakim, koning van Juda, in zijn hand en tevens een deel van het gerei van de tempel van de God. Hij voerde het weg naar het land Sinear, naar de tempel van zijn goden. En het gerei plaatste hij in de schatkamer van het huis van zijn goden.

³ Toen beval de koning Aspenaz de overste van zijn eunuchen om enigen uit de zonen van Israël voor te leiden. - Ja, zelfs uit de koninklijke familie en tevens uit de adel -

⁴ Jonge mannen, aan wie geen lichamelijk gebrek wordt gevonden, knap van uiterlijk. Degenen, die de begaafdheid hebben elke vorm van wetenschap te beoefenen. Zij die reeds kennis hebben verworven, alsmede inzicht in geleerdheid. Die daarom geschiktheid tonen om te dienen in het paleis van de koning en hen te laten onderwijzen in de literatuur en spraak van de Chaldeeën.

⁵ En de koning bepaalde voor hen de hoeveelheid van hun dagelijkse behoefte van het voedsel van de koning en van de wijn, die hij placht te drinken. Maar ook, om hen drie jaren te scholen, opdat zij aan het einde daarvan zouden dienen voor het aangezicht des konings.

⁶ Nu waren er onder hen enige uit de zonen van Juda: Daniël, Hananja, Misaël en Azarja.

⁷ En de overste van de beampten gaf hen namen. En hij gaf Daniël de naam Beltsazar en aan Hananja Sadrach en aan Misaël Mesach en aan Azarja Abed-Nego.

⁸ Maar Daniël nam zich in zijn hart voor, om zich niet te verontreinigen met het koninklijke voedsel voedsel en met de wijn, waarvan gedronken werd. Daarop vroeg hij de overste van de hofbeampten toestemming zich te onthouden van alles, waarmee hij zich zou kunnen verontreinigen.

⁹ Toen schonk de God Daniël gunst en genegenheid bij de overste van de beampten.

¹⁰ Doch de overste van de hovelingen sprak tot Daniël: Ik vrees mijn heer, de koning, die op goede gronden uw voedsel en drinken bepaalde. Want waarom zou hij uw uiterlijk aanvaarden, indien dat ongunstiger blijkt dan dat van de jonge mannen, die ook van uw leeftijd zijn? Dan zou u verantwoordelijk zijn dat mijn hoofd aan de koning zou vallen.

¹¹ Toen sprak Daniël tot de bewaker die de overste van de beampten aan Daniël Hananja Misaël en Azarja had toegewezen:

¹² Beproof uw dienaren, doe het nu!, tien dagen. Laat men ons plantaardig voedsel geven om te eten en tevens gewoon water om te drinken.

¹³ Laat men dan voor uw aangezicht een vergelijk maken tussen ons uiterlijk en het uiterlijk van de jonge mannen, die het koninklijke voedsel eten. Behandel dan uw dienaren overeenkomstig hetgene u opmerkt.

¹⁴ Aldus stemde hij met hen in betreffende deze bijzondere kwestie. Toen beproefde hij hen tien dagen.

¹⁵ En aan het eind van de tien dagen zag hij, dat hun uiterlijk gezond was en dat hun lichaam er beter gevoed uitzag dan dat van elk van de jonge mannen die aten van het koninklijke voedsel.

¹⁶ Bijgevolg nam de bewaker de gewoonte aan het uitgelezen voedsel weg te nemen, alsmede de wijn, die men dronk en gaf hen plantaardig voedsel.

¹⁷ En aan deze vier jonge mannen in het bijzonder gaf de God kennis en inzicht van alle literatuur en wetenschap. Maar Daniël had tevens inzicht in allerlei visioenen en dromen.

¹⁸ Aan het einde van de vastgestelde periode beval de koning om hen voor te geleiden. Toen presenteerde de overste van de beampten hen voor het aangezicht van Nebukadnezar.

¹⁹ Daarop sprak de koning met hen en hij vond niemand onder hen, die gelijkwaardig was aan Daniël, Hananja, Misaël en Azarja. Bijgevolg traden zij in dienst van de koning.

²⁰ En elke kwestie betreffende wijsheid van inzicht, waarin de koning hen raadpleegde, daar bevond hij hen tienmaal beter dan elke magiër en tovenaer uit geheel zijn koninkrijk.

²¹ En Daniël verbleef daar tot het eerste jaar van koning Cyrus.